

A Message to the People of Bosnia and Herzegovina

Education Reform

Poruka građanima Bosne i Hercegovine

Reforma obrazovanja

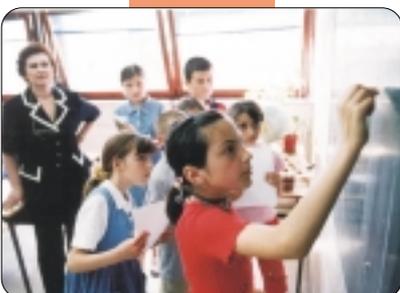
Poruka građanima Bosne i Hercegovine

Obrazovna reforma

Порука грађанима Босне и Херцеговине

Реформа образовања

Poruka građanima Bosne i Hercegovine

Reforma obrazovanja

Poruka građanima Bosne i Hercegovine

Reforma obrazovanja

Naš sistem obrazovanja ključan je za razvoj intelektualnog kapitala naše države. Naši mladi ljudi moraju biti sigurni da mogu dobiti kvalitetno obrazovanje, koje zahtijevaju kako bi otvorili vrata svoje budućnosti – ovdje, kod kuće.

Svjesni smo činjenice da sistem obrazovanja u Bosni i Hercegovini treba hitnu reformu, jer trenutno zaostaje za ostalim dijelom Evrope. Moramo poduzeti kombinirane i održive korake u cilju poboljšanja kvaliteta obrazovanja uopće.

Posljednja i najbolja šansa Bosne i Hercegovina za bolju budućnost leži na njenim mladim ljudima. Ako oni odluče napustiti Bosnu i Hercegovinu u potrazi za boljim prilikama za obrazovanje koje se nalaze negdje drugo, ili ako zaključe da ne mogu predstavljati konkurenciju ostatku regije ili svijeta, onda će budućnost ove države biti beznadežna.

Prve korake moramo napraviti tako što ćemo odstraniti politiku iz učionica, u kojima joj i nije mjesto. Umjesto toga, trebamo se koncentrirati na ono što je potrebno kako bismo poboljšali i unaprijedili kvalitet obrazovanja, te osigurali da ovo, poboljšano obrazovanje, bude dostupno svima, na pravedan način i bez diskriminacije.

U našoj državi nema mjesta za sistem obrazovanja koji dijeli i vrši segregaciju djece po nacionalnom osnovu. Naš sistem obrazovanja mora omogućiti da sva djeca pohađaju školu zajedno, kako bi naučili poštivati i cijeniti dragocjenost kulturološke raznolikosti, što i čini našu zemlju posebnom.

Sistemom obrazovanja naša djeca u osnovnim i srednjim školama također moraju biti osposobljena za zajednički život i rad u svijetu koji se neprestano mijenja. Zasada, naši nastavni planovi i programi u Bosni i Hercegovini su pretrpani, naši metodi podučavanja moraju se modernizirati, a učenje je, često, zasnovano na mehaničkom prijenosu velikog broja činjenica. Sve se ovo mora promijeniti. Obrazovanje u Evropi i svijetu 21. stoljeća zahtijeva kritičko razmišljanje, kreativnost, sposobnost rješavanja problema, poduzetništvo, i ovladavanje upravljanjem novim tehnologijama.

Studenti na našim univerzitetima, koji su toliko važni za budućnost Bosne i Hercegovine, na sličan su način, prečesto, suočeni sa sistemom, koji ih ne priprema na adekvatan način da budu uspješni u veoma konkurentnom svijetu. Više pažnje mora biti posvećeno sticanju sposobnosti i vrijednosti koje moderni univerzitetski diplomac očekuje i želi steći. Naš cilj je kreirati sistem visokog obrazovanja sa respektabilnim strukturama i instrumentima efikasne vlasti, rukovođenja i odgovornosti. Bolonjski proces nudi provjereni okvir za reformu univerziteta. Mi moramo usvojiti i provesti osnovne odredbe ovog Procesu, ako univerziteti u Bosni i Hercegovini žele postati dio "evropskog prostora visokog obrazovanja".

Moramo modernizirati sistem finansiranja i upravljanja, kao i pravni okvir, koji poboljšavaju sistem obrazovanja.

Hitna reforma potrebna je u svim ovim oblastima.

Jedini način da ovo postignemo je putem zalaganja i aktivne podrške profesora, predanih, vrijednih i širokih shvatanja, te nastavnika, roditelja, zaposlenih u administraciji i političkih lidera ove države. Nećemo postići ništa bez njih, jer njihovo zalaganje već počinje davati rezultate. Mi ohrabujemo sve one koji su uključeni u proces reforme obrazovanja da pokažu kako, zajedno i na odlučan način, možemo približiti Bosnu i Hercegovinu i njene mlade ljude najvišim evropskim standardima.

Obrazovanje: Naša misija

Reforma obrazovanja kako bi se Bosni i Hercegovini osigurala bolja budućnost

Naš prioritetni cilj je depolitizirati obrazovanje, uz stvaranje uvjeta koji će osigurati jednaku mogućnost visokokvalitetnog i modernog obrazovanja širom Bosne i Hercegovine.

Kvalitetno obrazovanje potrebno je:

1. Za pojedinca. Ono jača samopouzdanje i razvoj ličnosti, kao i sposobnosti, znanje, vrijednosti i stavove koji su neophodni za mladu osobu na putu da postane dobar i uspješan građanin.

2. Za zajednicu. Ono stvara savjesno i aktivno građanstvo, jača potencijal za napredak zajednice, koja je i pravedna i moralna.

3. Za državu. U nastojanju Bosne i Hercegovine da postane moderna evropska država, kvalitetno obrazovanje je neophodno za njen napredak.

Naš je cilj prekinuti segregaciju i diskriminaciju u obrazovanju, te ohrabriti porodice povratnika sa djecom školskog uzrasta da se nastave vraćati u svoje domove.

Naš je cilj izvršiti desegregaciju obrazovanja, poštujući bogate kulturološke raznolikosti, koje su obilježje naše države.

Naš je cilj izgradnja sistema sa jakim pravnim osnovom, u kojem će potrebe i interesi svih učenika i djece biti na prvom mjestu.

Mi ćemo smanjiti višak, dupliranje i neefikasnosti koje postoje u sistemu obrazovanja u Bosni i Hercegovini.

Mi ćemo uključiti princip inkluzivnog obrazovanja za učenike sa posebnim potrebama, u sve aspekte zakonodavnih i pedagoških reformi.

Mi ćemo, na demokratski i transparentan način, udružiti sve nosioce aktivnosti u oblasti obrazovanja u ove reforme, uključujući studente, roditelje i nastavnike.

Mi ćemo energično otkloniti sve birokratske i organizacijske prepreke reformi našeg sistema obrazovanja.

Mi ćemo unaprijediti i podržati inovacije u učionicama na svim nivoima, i promovirati provedbu odredbi i kriterija Bolonjske i Lisabonske konvencije u oblasti visokog obrazovanja.

Ovo je naša misija: izvršiti reformu obrazovanja, kako bismo našim građanima osigurali bolju budućnost. Nadograđujući ono što je dosad postignuto, mi moramo raditi na tome da dovršimo naš zadatak.

U oblasti obrazovanja građanima obećavamo sljedeće

Obećanje 1

Radit ćemo kako bismo osigurali da sva djeca imaju mogućnost kvalitetnog obrazovanja u integriranim multikulturalnim školama na svim stepenima, oslobođeni političkih, vjerskih, kulturnih i drugih predrasuda i diskriminacije, gdje se poštuju prava sve djece. Ovo ćemo postići na sljedeći način:

Osigurat ćemo da djeca-povratnici imaju neometan pristup obrazovanju u integriranim multikulturalnim školama u njihovim područjima povratka, gdje će biti oslobođeni političkih, vjerskih i kulturoloških predrasuda i diskriminacije.

Osigurat ćemo da sva djeca, pripadnici nacionalnih manjina, (posebno djeca Romi) budu na odgovarajući način uključena u sistem obrazovanja širom zemlje.

Osigurat ćemo da svojoj djeci bude omogućeno da završe osnovno obrazovanje.

Osigurat ćemo uključivanje djece s posebnim potrebama u postojeći obrazovni sistem, na svim nivoima sistema obrazovanja.

Vodič kroz naš plan reformi

Obećanje 1

Radit ćemo kako bismo osigurali da sva djeca imaju mogućnost kvalitetnog obrazovanja u integriranim multikulturalnim školama na svim stepenima, oslobođeni političkih, vjerskih, kulturnih i drugih predrasuda i diskriminacije, gdje se poštuju prava sve djece. Ovo ćemo postići na sljedeći način:

Osigurat ćemo da djeca-povratnici imaju neometanu mogućnost obrazovanja u integriranim multikulturalnim školama u njihovim područjima povratka, gdje će biti oslobođeni političkih, vjerskih i kulturoloških predrasuda i diskriminacije.

Provesti Privremeni sporazum o zadovoljavanju posebnih potreba i prava djece-povratnika, potpisan 05. marta 2002. godine (februar 2003. godine).

Izraditi dugoročna, stalna rješenja za obrazovanje djece, pripadnika svih konstitutivnih naroda i nacionalnih manjina (august 2003. godine).

Osigurat ćemo da su sva djeca, pripadnici nacionalnih manjina, (posebno djeca Romi) na odgovarajući način uključena u obrazovni sistem širom zemlje.

Osigurati da nacionalne manjine, a posebno Romi, budu u mogućnosti definirati sopstvene potrebe, i pružiti im našu podršku u procjeni onog što je neophodno za uspješno obrazovanje (mart 2003. godine).

Izraditi fleksibilan plan provedbe za uključivanje sve djece koja pripadaju nacionalnim manjinama (a posebno djece Roma), u sistem obrazovanja koji se bavi problemima mogućnosti obrazovanja, finansiranja za udžbenike i/ili prijevoza, za područje cijele Bosne i Hercegovine (august 2003. godine).

Osigurat ćemo da svoj djeci bude omogućeno da završe osnovno obrazovanje.

Prikupiti podatke o upisu u osnovne škole i procentu završavanja škola, kako bi se utvrdili razlozi zašto se djeca uzrasta za osnovne škole ne uključuju i/ili ne završavaju osnovnu školu u Bosni i Hercegovini (august 2003. godine).

Izraditi fleksibilan plan provedbe kako bi se osiguralo da sva djeca završe osnovnu školu i kako bi se ispravili propusti u pogledu obrazovanja mladih, kao što su: lokacije škola i prijevoz, finansiranje, potrebe zajednice i alternativno obrazovanje (naprimjer, neformalno obrazovanje); (decembar 2003. godine).

Osigurat ćemo uključivanje djece s posebnim potrebama na sve nivoe sistema obrazovanja.

Prikupiti podatke o djeci s posebnim potrebama, te problemima s kojima se suočavaju, kad je riječ o identificiranju prepreka za njihovo uključivanje u redovna odjeljenja (decembar 2003. godine).

Izraditi plan obrazovanja zajednice (uključujući školska vijeća i odbore, nastavnike, roditelje i učenike) u pogledu uključivanja učenika s posebnim potrebama na sve nivoe sistema obrazovanja (august 2005. godine).

U oblasti obrazovanja građanima obećavamo sljedeće

Obećanje 2

Osigurat ćemo kvalitetno temeljno obrazovanje na nivoima predškolskih ustanova, osnovnih i općih srednjih škola, zasnovano na savremenom nastavnom planu i programu, i modernom sistemu ocjenjivanja i dodjele certifikata učenicima i nastavnicima. Osigurat ćemo da učenike podučavaju dobro obučeni nastavnici u adekvatno opremljenim i efikasno vođenim školama, na sljedeći način:

Uspostavit ćemo široko rasprostranjen, finansijski održiv i pristupačan sistem predškolskog obrazovanja.

Izradit ćemo okvir savremenog nastavnog plana i programa za sve nivoe predškolskog, osnovnog i općeg srednjeg obrazovanja, kojim će biti obuhvaćeni svi predmeti, i koji će biti fokusiran na relevantna i savremena znanja, vještine i stavove potrebne učenicima, kako bi se mogli suočiti s izazovima 21. stoljeća.

Osigurat ćemo da kvalitet podučavanja dostigne i zadrži nivo utvrđenih standarda, širom Bosne i Hercegovine.

Redefinirat ćemo i osigurati minimum standarda koji se odnose na predškolske i školske ustanove, a koji će obuhvatiti pitanja sigurnosti, higijenskih uvjeta, opreme i didaktičkog materijala. Osigurat ćemo da se ovi standardi dostignu u roku od tri godine.

Unaprijedit ćemo kvalitet procesa rukovođenja školama i predškolskim ustanovama, kako bismo osigurali da se njima rukovodi na moderan i demokratski način.

Vodič kroz naš plan reformi

Obećanje 2

Osigurat ćemo kvalitetno temeljno obrazovanje na nivoima predškolskih ustanova, osnovnih i općih srednjih škola, zasnovano na savremenom nastavnom planu i programu, i modernom sistemu ocjenjivanja i dodjele certifikata učenicima i nastavnicima. Osigurat ćemo da učenike podučavaju dobro obučeni nastavnici u adekvatno opremljenim i efikasno vođenim školama, na sljedeći način:

Uspostavit ćemo široko rasprostranjen, finansijski održiv i pristupačan sistem predškolskog obrazovanja.

Formirat ćemo svestranu ekspertnu grupu za strateško planiranje u oblasti obrazovanja u ranom djetinjstvu, koja će analizirati trenutnu zakonsku regulativu i strukturu troškova, i kreirati izvodljivu razvojnu strukturu za ovaj sektor u budućnosti (2003. godine).

Izradit ćemo primjeren razvojni predškolski nastavni plan i program, uz stručnu pomoć u oblasti savremenih principa nastavnog plana i programa, i savremenih principa obrazovanja (2003. godine).

Postepeno ćemo povećati broj djece predškolskog uzrasta koja stižu adekvatno obrazovanje (2010. godine).

Izradit ćemo okvir savremenog nastavnog plana i programa za sve nivoe predškolskog, osnovnog i općeg srednjeg obrazovanja kojim će biti obuhvaćeni svi predmeti, i koji će biti fokusiran na relevantna i savremena znanja, vještine i stavove potrebne učenicima da se suoče s izazovima 21. stoljeća.

Uz konsultacije s obrazovnim institucijama, i uz adekvatnu ekspertizu u oblasti savremenih principa nastavnog plana i programa, izradit ćemo savremeni nastavni plan i program za svaki predmet (2004.-2010. godine); u početnoj fazi ovo će se odnositi na izradu zajedničke jezgre nastavnog plana i programa koja će omogućiti učenicima širom Bosne i Hercegovine da zajedno pohađaju nastavu (juli 2003. godine).

Razvit ćemo i implementirati sistem standardiziranog ocjenjivanja i potvrde učeničkih uspjeha u cijeloj zemlji (juli 2006. godine).

Osigurat ćemo kontinuitet tehničke podrške Agenciji za standarde i ocjenjivanje, kako bismo osigurali izradu standardiziranog načina sticanja diplome po završetku srednje škole (kao naprimjer maturalni ispit, ili slično), koji je u skladu sa naznačenim u Lisabonskoj konvenciji (2006. godine).

Osigurati ćemo da kvalitet podučavanja dostigne i zadrži nivo utvrđenih standarda, širom Bosne i Hercegovine.

Osigurati ćemo da svi nastavnici prođu obuku za primjenu savremenih metoda podučavanja u roku od četiri godine (2003.-2006. godine).

Izraditi ćemo standarde i procedure za dobijanje licence i sertifikata odgajatelja i nastavnika u predškolskim ustanovama i osnovnim školama (2004. godine), i srednjim školama (2007. godine).

Uspostaviti ćemo mrežu centara za obuku i implementirati sistem usavršavanja, koji će uključivati usvojene programe za profesionalni razvoj odgajatelja i nastavnika u predškolskim ustanovama i osnovnim školama (2003. godine), te u srednjim školama (2004. godine).

Provesti ćemo reviziju nastavnih predmeta i sistema za obuku nastavnika u osnovnim i srednjim školama prije zapošljavanja, uključujući značajno iskustvo u podučavanju (2004.-2005. godine).

Razviti ćemo i implementirati program obuke i stručnog usavršavanja nastavnika za rad sa djecom sa posebnim potrebama, na svim nivoima obrazovanja (2003.-2004. godine).

Izmijeniti ćemo postojeći sistem svrstavanja djece sa posebnim potrebama, kako bi se osigurala dosljedna primjena savremenih principa inkluzivnog obrazovanja (2003. godine).

Redefinirati ćemo i osigurati minimum standarda koji se odnose na predškolske i školske ustanove, a koji će obuhvatiti pitanja sigurnosti, higijenskih uvjeta, opreme i didaktičkog materijala. Naš cilj je osigurati da se ovi standardi dostignu u roku od tri godine.

Formirati ćemo grupu eksperata koja će revidirati i izraditi usklađena pravila i standarde za predškolske ustanove i osnovne škole (2003. godine), osigurati provedbu kontrole školskih objekata i opreme, te osigurati postavljanje izvodljivih ciljeva za unapređenje predškolskih ustanova i osnovnih škola (2003. godine), te srednjih škola.

Unaprijediti ćemo kvalitet procesa rukovođenja školama i predškolskim ustanovama, kako bismo osigurali da se njima rukovodi na moderan i demokratski način.

Imenovati ćemo i izabrati direktore i školske odbore, u skladu sa principima pravde i demokratskim procesima (2004. godine).

Razviti ćemo odgovarajuće, savremene modele i strukture upravljanja, i uspostaviti sistem obuke za izvršno osoblje, te za članove školskih odbora (2003.-2004. godine).

Izraditi ćemo smjernice za rad vijeća roditelja i vijeća učenika (2003. godine) i formirati vijeća roditelja i vijeća učenika u svakoj školi, te vijeća roditelja u svakoj predškolskoj ustanovi (2004. godine).

U oblasti obrazovanja građanima obećavamo sljedeće

Obećanje 3

Podržat ćemo ekonomski razvoj Bosne i Hercegovine kroz uspostavu modernog, rasprostranjenog, fleksibilnog i visokokvalitetnog sistema stručnog obrazovanja i obuke, koji će odgovarati potrebama tržišta rada, na sljedeći način:

Unaprijedit ćemo stručno obrazovanje i obuku kako bismo osigurali da ove aktivnosti odgovaraju potrebama tržišta rada, da su dobro integrirane u sisteme osnovnog, općeg srednjeg i visokog obrazovanja, te da su zasnovane na principima učenja tokom cijelog života.

Osigurat ćemo visokokvalitetan nivo podučavanja u institucijama za stručno obrazovanje i obuku u Bosni i Hercegovini.

Osigurat ćemo da upravljanje u školama za stručno obrazovanje i obuku bude moderno i demokratsko, te da bude u uskoj saradnji sa zaposlenima, roditeljima i drugim nosiocima aktivnosti.

Vodič kroz naš plan reformi

Obećanje 3

Podržat ćemo ekonomski razvoj Bosne i Hercegovine kroz uspostavu modernog, rasprostranjenog, fleksibilnog i visokokvalitetnog sistema stručnog obrazovanja i obuke, koji će odgovarati potrebama tržišta rada, na sljedeći način:

Unaprijedit ćemo stručno obrazovanje i obuku kako bismo osigurali da ove aktivnosti odgovaraju potrebama tržišta rada, da su dobro integrirane u sisteme osnovnog, općeg srednjeg i visokog obrazovanja, te da su zasnovane na principima učenja tokom cijelog života.

Racionalizirat ćemo sistem stručnog obrazovanja i obuke na šire kategorije zanimanja, u cilju poboljšanja kvaliteta i smanjenja troškova.

Identificirat ćemo visokoprioritetna područja za racionalizaciju zanimanja (februar 2003. godine).

Izradit ćemo i testirati probni okvirni model za racionalizaciju i modernizaciju jednog ekonomskog sektora (april 2004. godine) i racionalizirat ćemo i modernizirati od šest do osam grupa zanimanja (april 2006. godine).

Izradit ćemo sveobuhvatne, moderne i fleksibilne nastavne planove i programe, koji su u skladu s evropskim standardima.

Osigurat ćemo da nastavni planovi i programi budu u skladu sa promjenama na tržištu rada i da odgovaraju društvenim i individualnim potrebama mladih, ali i odraslih.

Izradit ćemo i implementirati nastavne planove i programe za stručnu obuku za najmanje šest novih zanimanja (septembar 2004. godine).

U okviru postojeće Agencije za standarde i ocjenjivanje, formirat ćemo Odjel za standarde i ocjenjivanje u oblasti stručnog obrazovanja i obuke (2006. godine).

Razvit ćemo sistem informiranja o tržištu rada.

Unaprijedit ćemo i specijalizirati obuku svršenih srednjoškolaca, orijentiranu ka potrebama tržišta rada, za mlade, ali i odrasle, koja će uključiti i nezaposlene i raseljene osobe.

Razvit ćemo sistem u kojem postoji mogućnost i vertikalne i horizontalne pokretljivosti unutar obrazovne strukture (april 2006. godine).

Osigurati ćemo visokokvalitetan nivo podučavanja u institucijama za stručno obrazovanje i obuku u Bosni i Hercegovini.

Hitno ćemo uspostaviti sistem obuke i usavršavanja nastavnika putem programa za obuku mentora i institucija za obuku nastavnika, i osigurati da nastavnici zaposleni u institucijama stručnog obrazovanja i obuke imaju pristup visokokvalitetnoj obuci i usavršavanju.

Podržat ćemo profesionalni, metodološki i lični razvoj nastavnika u okviru njihove obuke i usavršavanja.

Formirat ćemo grupu mentora obučanih po novim nastavnim planovima i programima i novim metodologijama podučavanja, kako bismo osigurali konkretnu pomoć i savjete nastavnicima (maj 2003. godine).

Sistematski ćemo obučavati nastavnike i menadžere za rad po novim nastavnim planovima i programima i novim metodologijama podučavanja.

Osigurati ćemo da upravljanje u školama za stručno obrazovanje i obuku bude moderno i demokratsko, te da bude u uskoj saradnji sa zaposlenima, roditeljima i drugim nosiocima aktivnosti.

Prenijet ćemo odgovornost na škole, dajući direktorima škola i nastavnicima više fleksibilnosti u inovacijama i po pitanju nastavnog plana i programa i po pitanju upravljanja školama (2004. godine).

Ponovno ćemo razmotriti sastav školskih odbora i osigurati zastupljenost članova šire zajednice (2004. godine).

Osnovat ćemo tripartitna savjetodavna vijeća (poslodavci/uređi za zapošljavanje/vladini zvaničnici), u cilju jačanja veza između škola i tržišta rada (2004. godine).

Stvorit ćemo pravni i finansijski okvir, kako bismo potaknuli poslodavce da ponude mogućnost obavljanja prakse učenicima (februar 2004. godine).

Stvorit ćemo pravni i finansijski okvir koji će školama omogućiti učešće u komercijalnim aktivnostima (2004. godine).

U oblasti obrazovanja građanima obećavamo sljedeće

Obećanje 4

Poboljšat ćemo kvalitet visokog obrazovanja i istraživanja u Bosni i Hercegovini, bitno povećati broj osoba koje pristupaju visokom obrazovanju i osigurati puno učešće bosanskohercegovačkih univerziteta u evropskom prostoru visokog obrazovanja, na sljedeći način:

Dat ćemo samostalnost univerzitetima u donošenju odluka i osiguravanju odgovornosti prema svima koji učestvuju u procesu, za kvalitet obrazovanja koji nude, dobrobit svojih studenata, standard, istraživačke aktivnosti, profesionalni razvoj osoblja i racionalizaciju administracije i rukovodstva.

Unaprijedit ćemo kvalitet nastave i učenja na univerzitetima, u cilju postizanja standarda koji su u skladu s praksom u ostatku Evrope.

Promovirat ćemo mobilnost studenata i akademski obrazovanog osoblja u Bosni i Hercegovini i inozemstvu.

Promovirat ćemo naučnoistraživački rad koji će unaprijediti naučnonastavni proces i podržati sveobuhvatni društveni i ekonomski razvoj.

Vodič kroz naš plan reformi

Obećanje 4

Poboljšat ćemo kvalitet visokog obrazovanja i istraživanja u Bosni i Hercegovini, bitno povećati broj osoba koje pristupaju visokom obrazovanju i osigurati puno učešće bosanskohercegovačkih univerziteta u evropskom prostoru visokog obrazovanja, na sljedeći način:

Dat ćemo samostalnost univerzitetima u donošenju odluka, u osiguravanju odgovornosti svih koji učestvuju u procesu, za kvalitet obrazovanja koji nude, dobrobit studenata, standard, istraživačke aktivnosti, profesionalni razvoj osoblja i racionalizaciju administracije i rukovodstva.

Integrirat ćemo univerzitete davanjem statusa pravnog lica, isključivo univerzitetu u cjelini, uključujući fakultete i druge akademske jedinice unutar tog pravnog lica (juli 2004. godine).

Dat ćemo sveukupnu odgovornost za rukovođenje budžetom univerziteta centralnom tijelu za donošenje odluka tog univerziteta (juli 2004. godine).

Izvršit ćemo profesionalizaciju administracije univerziteta i unaprijediti profesionalne sposobnosti njihovog rukovodstva.

Osigurat ćemo institucionalno učešće studenata, akademskog i neakademskog osoblja u internim procesima donošenja odluka (juli 2004. godine).

Podržat ćemo univerzitete u razvoju strateških planova usuglašeni sa novim zakonima o visokom obrazovanju.

Unaprijedit ćemo kvalitet nastave i učenja na univerzitetima, u cilju postizanja standarda koji su u skladu s praksom u ostatku Evrope.

Podržat ćemo univerzitete u provedbi dolje navedenih reformi, i ustanovit ćemo (decembar 2003. godine) sistem izvještavanja o ostvarivanju ovih ciljeva:

Reforma nastavnih planova i programa, naučnonastavnog procesa, u cilju promoviranja aktivnog učešća, kritičkog razmišljanja i analize, kreativnosti i prilagodljivosti, uz upotrebu modula i metodologija koji obuhvataju učenje na daljinu.

Privući više studenata starijih godina i promovirati neprekidno učenje i usavršavanje, putem ojačavanja relevantnosti nastavnih planova i programa u odnosu na tržište rada, nadopunjavati ili preusmjeriti stručne kvalifikacije, stavljajući jači akcent na praksu i primjenu, razvijajući studije koji traju kraće, te nudeći brojne mogućnosti za vanredno studiranje.

Povećati omjer studenata koji uspješno završavaju studij u predviđenom vremenskom okviru, u odnosu na one koji ga ne završavaju.

Ojačati infrastrukturu na univerzitetima, posebno smještaj i usluge za studente koji dolaze iz drugih krajeva.

Ustanoviti javne i transparentne mehanizme za osiguravanje kvaliteta, uključujući procedure periodične vanjske ocjene univerziteta (2004. godine).

Promovirat ćemo mobilnost studenata i akademski obrazovanog osoblja u Bosni i Hercegovini i inozemstvu.

Podržat ćemo univerzitete u sljedećim reformama, uključujući potpisivanje Bolonjske deklaracije (septembar 2003. godine), i potpisivanje i ratifikaciju Lisabonske konvencije (do aprila 2004. godine) — u skladu s obavezama BiH preuzetim prijemom u Vijeće Evrope – i ustanovljavanje sistema izvještavanja o ostvarivanju ovih ciljeva (decembar 2003. godine).

Ustanoviti sistem ekvivalentnosti za akademska zvanja koja se stiču na univerzitetima u Bosni i Hercegovini, a koji je u skladu sa praksom u Evropi.

Uvesti tekst objašnjenja kao dodatak diplomama (takozvani Diploma Supplement) na svim univerzitetima (juli 2003. godine).

Ubrzati uvođenje Evropskog sistema prijenosa kredita (ECTS) u cilju završavanja procesa za većinu akademskih programa (juli 2004. godine).
Uvesti procedure prijema, ocjenjivanja i izdavanja diploma studentima, koje će biti otvorene, transparentne i pouzdane (juli 2004. godine).

Osigurati da prijem na univerzitete bude reguliran kroz sticanje diplome po završetku srednje škole (polaganjem maturalnog ispita ili slično), koja će biti priznata kroz Lisabonsku konvenciju (juli 2006. godine).

Promovirat ćemo naučnoistraživački rad koji će unaprijediti naučnonastavni proces i podržati sveobuhvatni društveni i ekonomski razvoj.

Ojačat ćemo naučnoistraživački rad putem dodjele najmanje 2% javnih budžeta za istraživanje, uvođenjem novih zakona o naučnoistraživačkom radu, i osiguravanjem poreskih olakšica za pojedince i institucije koje se bave naučnoistraživačkim radom (do kraja 2003. godine).

Unaprijedit ćemo kvalitet učenja i nastave na univerzitetima i povećati njihov doprinos kulturnom, ekonomskom i društvenom razvoju, jačanjem naučnoistraživačkog rada studenata i nastavnog osoblja putem otvorenog pristupa pomenutim izvorima finansiranja, i dodjelom sredstava putem otvorenog konkursa, namijenjenih isključivo istraživačkim projektima u okviru novog sistema finansiranja visokog obrazovanja (do kraja 2004. godine).

Napomena: Uspješna primjena gore navedenih strateških ciljeva uvjetovana je što skorijim usvajanjem i provedbom novog zakonodavstva i odredbi vezanih za oblast visokog obrazovanja na svim nivoima, koji su zasnovani na najboljoj evropskoj praksi.

U oblasti obrazovanja građanima obećavamo sljedeće

Obećanje 5

Osigurat ćemo transparentno, konkurentno, racionalno i finansijski održivo finansiranje javnih resursa, i implementirat ćemo zakonodavstvo u oblasti obrazovanja na svim nivoima, koje se zasniva na evropskim standardima i normama, a što je utemeljeno na međunarodnim konvencijama o ljudskim pravima, na sljedeći način:

Poboljšat ćemo racionalnost potrošnje i efikasnost budžetskih davanja sistemu obrazovanja i unutar sistema obrazovanja, i poboljšati jednakost javnog finansiranja u obrazovanju kroz regije i između nivoa prihoda.

Poboljšat ćemo upravljanje javnim rashodima u sistemu kroz budžetski ciklus i razvit ćemo alternativne mehanizme finansiranja i izvore pružanja usluga.

Implementirat ćemo Zakon BiH o obrazovanju u osnovnim i srednjim školama, kako je propisano u obavezama, koje smo prihvatili po pristupanju Vijeću Evrope, i implementirati ljudska prava i obrazovne principe utvrđene ovim pristupanjem, te usvajati zakone u entitetima i kantonima, koji su u skladu s ovim Zakonom.

Implementirat ćemo savremeno zakonodavstvo i za visoko i za stručno obrazovanje i obuku, koje je u skladu s najvišim evropskim standardima jednakosti i upravljanja, te koje ide ukorak s prioritarnim potrebama države.

Implementirat ćemo savremeno zakonodavstvo za predškolsko obrazovanje i uzeti u obzir potrebu za razvoj savremenog zakonodavstva za obrazovanje odraslih, kao i odgovarajuće zakonodavstvo i instrumente za podršku neprekidnom učenju i usavršavanju.

Vodič kroz naš plan reformi

Obećanje 5

Reforme finansiranja, upravljanja i zakonodavstva u oblasti obrazovanja jačaju kvalitet obrazovanja i njegovu sistemsku reformu.

Osigurati ćemo transparentno, konkurentno, racionalno i finansijski održivo finansiranje javnih resursa, i implementirati ćemo zakonodavstvo u oblasti obrazovanja na svim nivoima, koje se zasniva na evropskim standardima i normama, a što je utemeljeno na međunarodnim konvencijama o ljudskim pravima, na sljedeći način:

Poboljšati ćemo racionalnost potrošnje i efikasnost budžetskih davanja sistemu obrazovanja i unutar sistema obrazovanja, i poboljšati jednakost javnog finansiranja u obrazovanju kroz regije i između nivoa prihoda.

Pojasniti ćemo zakonodavstvo/propise koji definiraju pripadnost javnih prihoda i odgovornost za rashode, po različitim nivoima vlade širom sektora obrazovanja, kako bi se dostiglo racionalnije i ravnopravno pružanje usluga obrazovanja (2003. – 2004. godine).

Na entitetskom ili državnom nivou uspostaviti ćemo sistem finansiranja baziran na studentu za više obrazovanje, koji će služiti smanjenju fragmentiranosti, promociji efikasnije raspodjele sredstava unutar sistema i olakšavanju mobilnosti kroz čitavu Bosnu i Hercegovinu (2003. - 2004. godine).

Reinvestirati ćemo dohodak, koji proizilazi iz efikasnosti, u sektor obrazovanja, povećanjem udjela potrošnje na praktičnu provedbu, održavanje i pedagošku literaturu, i, istovremeno, uvesti poticaje za nastavnike davanjem prilika za stručno usavršavanje i promjenu njihovih plaća, kako se broj radnih mjesta u sektoru obrazovanja bude vremenom smanjivao.

Uspostaviti ćemo fondove za izjednačavanje finansiranja na entitetskom nivou, kako bismo osigurali jednako finansiranje za sve nivoe obrazovanja na podentitetskim nivoima vlasti (kantoni u Federaciji Bosne i Hercegovine i općine u Republici Srpskoj), ispravili finansijske neuravnoteženosti i promovirali jedinstvene državne standarde i norme.

Poboljšati ćemo upravljanje javnim rashodima u sistemu kroz budžetski ciklus i razviti ćemo alternativne mehanizme finansiranja i izvore pružanja usluga.

Uspostaviti ćemo finansijski održivo budžetsko davanje koje je zasnovano na metodu finansiranja po učeniku/studentu za sve nivoe obrazovanja (osnovno, srednje, visoko) koji će promovirati efikasnije korištenje kadrovskih potencijala (nastavnog i nenas-tavnog osoblja), školskih objekata i materijalne podrške školama (2003. - 2004. godine).

Unaprijedit ćemo javnu odgovornost za potrošnju putem osiguravanja transparentnosti budžetskih doznaka akademskim institucijama i školama, kao i prikupljenih prihoda izvan javnog budžeta od strane tih institucija (2003. – 2004. godine).

Razvit ćemo instrumente za višegodišnje operativno planiranje na nivou odgojno-obrazovnih institucija, kao i srednjoročno strateško planiranje budžeta na centralnom nivou (2003. godine).

Unaprijedit ćemo izvršenje budžeta u sektoru obrazovanja, u skladu sa cjelokupnim programom reformi javnih rashoda (finansijsko/upravljanje gotovinom, javna nabavka, izvještavanje, revizija) i uravnotežiti budžetske doznake i stvarnu potrošnju.

Razvit ćemo plan za povećanje privatnih i doprinosa društva fakultetima/akademijama/ univerzitetima i višim školama, i povećati doprinose društva srednjem obrazovanju.

Uspostavit ćemo fer i transparentne programe za kreditiranje i stipendiranje studenata u visokom obrazovanju, kako bi se osigurala finansijski održiva raspodjela sredstava među polaznicima univerzitetskog obrazovanja (2003. godine).

Implementirat ćemo Zakon BiH o obrazovanju u osnovnim i srednjim školama, kako je propisano obavezama, koje smo prihvatili po pristupanju Vijeću Evrope, i implementirati ljudska prava i obrazovne principe utvrđene ovim pristupanjem, te usvajati zakone u entitetima i kantonima, koji su u skladu s ovim Zakonom.

Parlamentu BiH ćemo dostaviti Zakon BiH o obrazovanju u osnovnim i srednjim školama ne kasnije od 15. januara 2003. godine, a na usvajanje ne kasnije od 24. aprila 2003. godine i provedbu do sredine 2003. godine.

U saradnji sa ministarstvima obrazovanja na svim nivoima vlasti, formirat ćemo stručnu radnu grupu na visokom nivou, koja će okupiti prestavnike OSCE-a, Vijeća Evrope i Ureda visokog predstavnika, koja će početi izradu zajedničke jezgre nastavnih planova i programa (od 01. decembra 2002. godine), a koja će dovršiti posao ne kasnije od 15. jula 2003. godine.

Razvit ćemo efikasan instrument koji će osigurati da zajednička jezgra nastavnog plana i programa, kojom su obuhvaćeni evropski standardi o ljudskim pravima, a kako je propisano Zakonom BiH o obrazovanju u osnovnim i srednjim školama, bude implementirana na području cijele Bosne i Hercegovine (najkasnije do septembra 2003. godine).

Izradit ćemo, usvojiti i implementirati zakone u entitetima i kantonima, koji su u skladu s ljudskim pravima i obrazovnim principima i standardima obuhvaćenim u Zakonu na državnom nivou (najmanje dva mjeseca prije početka školske godine (2004. – 2005. godine).

Implementirat ćemo savremeno zakonodavstvo i za visoko i za stručno obrazovanje i obuku, koje je u skladu s najvišim evropskim standardima jednakosti i upravljanja, te koje ide ukorak s prioriternim potrebama države.

Izradit ćemo zakonodavstvo za oblast visokog obrazovanja na nivou države i entiteta koje se zasniva na standardima, instrumentima i kriterijima koji su definirani u Bolonjskoj deklaraciji i Lisabonskoj konvenciji (sredina 2004. godine).

Postići ćemo sporazum s kantonalnim organima vlasti u Federaciji BiH kako bi prenijeli svoje ovlasti u domenu visokog obrazovanja entitetskim organima vlasti, u skladu s Ustavom Federacije BiH, a kako bi se postigla sveobuhvatna dosljednost u zakonodavstvu u oblasti visokog obrazovanja.

Razvit ćemo, usvojiti i implementirati savremeno zakonodavstvo za stručno i tehničko obrazovanje, koje ide ukorak sa prioriternim potrebama države, a koje bi pripremlilo škole da dosegnu evropske standarde tržišta rada i promoviralo socijalni i ekonomski razvoj BiH (mart 2004. godine).

Implementirat ćemo savremeno zakonodavstvo za predškolsko obrazovanje i uzeti u obzir potrebu za razvoj savremenog zakonodavstva za obrazovanje odraslih, kao i odgovarajuće zakonodavstvo i instrumente za podršku neprekidnom učenju i usavršavanju.

Razvit ćemo, usvojiti i implementirati savremeno zakonodavstvo za predškolsko obrazovanje u cilju što bolje pripreme djece u BiH za produktivan i uspješan život (sredina 2005. godine).

Uspostavit ćemo stručnu radnu grupu na visokom nivou koja će imati zadatak da razmotri pitanje zakonodavstva iz oblasti obrazovanja odraslih, kao i odgovarajućeg zakonodavstva i instrumenata za podršku domaćim potencijalima za neprekidno učenje i usavršavanje u BiH, koji se baziraju na UNESCO-ovoj Hamburškoj deklaraciji o obrazovanju odraslih, iz jula 1997. godine, i koja će izraditi strategiju i preporuke za zakonodavstvo (kraj 2003. godine).